

Datum: 1 mei 2024
Onderwerp: Inbreng van de G40 voor de vergadering op 14 mei a.s.:
Oproep om door te pakken met de herziening van de Participatiewet:
stel inkomens- werk-, scholing- en ondersteuningszekerheid centraal

Geachte commissieleden,

Op 14 mei aanstaande spreekt u met de minister over onder andere het programmaplan voor herziening van de Participatiewet en de Sociaal Ontwikkelbedrijven. Graag geven we u onze opvattingen mee. Wij zijn als wethouders van G40 gemeenten, verenigd in de G40 themagroep Sterke Keten van leren, werken, ondernemen en participatie. We zien dat een activerend en inclusieve arbeidsmarkt nodig is voor een Bestaanszekerheid en Kansengelijkheid. Zie ook onze G40 boodschappen¹.

We pleiten we in lijn met de VNG voor een herziening van de Participatiewet, waar zowel inkomens-, werk-, scholing- en ondersteuningszekerheid centraal moet staan.

Oftewel, het versneld doorzetten van de betekenisvolle beweging die in spoor één van de Participatiewet in gang is gezet: een gewijzigd mensbeeld waarbij wordt uitgegaan van vertrouwen, de erkenning dat niet iedereen in de Participatiewet naar werk kan (deelname aan maatschappelijke participatie is ook goed als dat het hoogst haalbare is) en meer ruimte voor individuele afwegingen voor gemeenten omdat de situatie van inwoners om maatwerk vraagt.

We vragen u de minister op te roepen om door te pakken met de herziening van de Participatiewet en daarmee:

- De toegang tot – en ontwikkeling van banen te faciliteren voor inwoners die nu aan de kant staan en af te stappen van de in de wet en de financiering ingebakken “prikkelwerking” om zoveel mogelijk naar uitstroom naar werk te streven.
- Meer ruimte te bieden om te investeren in scholing en deskundigheidsbevordering.
- Transformatiemiddelen in te zetten voor de sociale infrastructuur van Sociaal ontwikkelbedrijven met gemeenten als budgethouder.
- Extra geld beschikbaar te stellen om de noodzakelijke verbetering van de arbeidsvoorwaarden in de Cao’s Wsw en “Aan de slag” nu en in de toekomst mogelijk te maken.

Fundamentele herziening van de Participatiewet

Doel moet zijn dat mensen naar vermogen kunnen meedoen, betaald of onbetaald. Eerder² hebben we al het rapport van de commissie Borstlap aangehaald met hun analyse dat veel mensen nu aan de kant staan terwijl men wil en kan werken. De nieuwe wet moet waar mogelijk de toegang tot – en ontwikkeling van banen faciliteren. Daarom moeten we af van de in de wet en de financiering ingebakken “prikkelwerking” om zoveel mogelijk naar uitstroom naar werk te streven. In de huidige

¹ [Boodschappen-G40-in-een-oogopslag.pdf \(g40stedennetwerk.nl\)](#)

² G40 Sterke keten brief aan de Vaste Kamercommissie van SZW ten behoeve van debat commissie op 13 juni 2023

wet worden gemeenten "afgestraft" wanneer de bijstandspopulatie minder hard krimpt dan de macro-ontwikkeling. Het loont met andere woorden om een beroep op bijstand te voorkomen. In de praktijk betekent dit dat gemeentelijke steun vooral naar inwoners gaat, die het makkelijkst plaatsbaar zijn. Inwoners zonder – gemeentelijke – uitkering of inwoners die een langere weg moeten afleggen richting werk of participatie vallen nu buiten de boot.

De door het ministerie gemaakte analyse van de Participatiewet laat zien dat ons land amper investeert in scholing en deskundigheidsbevordering. Onder andere de RvS in hun rapport "Van overleven naar bloeien" laat zien dat bevordering van bestaanszekerheid gebaat is bij investeringen in de competenties/ontplooiing van mensen en het kunnen aangaan van sociale relaties. Er moet veel meer ruimte komen om mensen te trainen en op te leiden zodat men met gegroeid zelfvertrouwen de weg naar de arbeidsmarkt kan vinden of als vrijwilliger aan de slag kan. Feit is en blijft dat een betaalde baan niet meer voor iedereen is weggelegd.

In dit kader past ook de aandacht voor de sociale infrastructuur zoals de Sociaal ontwikkelbedrijven dat op dit moment bieden. Wij zijn zeer blij met de erkenning van de minister van de betekenis van de Sociaal Ontwikkelbedrijven. Zij verzorgen een negental cruciale functionaliteiten die essentieel zijn om mensen met afstand tot de arbeidsmarkt weer aan de slag te helpen. Wij zien met de minister dat deze dienstverlening op een hoger plan kan worden gebracht. Naar ons idee zijn het de gemeenten en de Ontwikkelbedrijven samen die deze opdracht moeten klaren, waarbij de Arbeidsmarktregio het logische kader is om af te stemmen. Gemeenten zijn daarbij logisch budgethouder voor besteding van de benodigde transformatiemiddelen. Overigens zijn veel G40 gemeenten in hun rol als centrumgemeente in de verschillende arbeidsmarktregio's met hun partners hier al mee gestart bij de vormgeving van de Regionale Werkcentra.

Het waardevolle werk dat de medewerkers van de sociale ontwikkelbedrijven uitvoeren, verdient ook een eerlijke beloning. Wij verzoeken u daarom om tegemoet te komen aan de vraag van gemeenten, vakbonden en sociale ontwikkelbedrijven om extra geld beschikbaar te stellen om de noodzakelijke verbetering van de arbeidsvoorwaarden in de Cao's Wsw en "Aan de slag" nu en in de toekomst mogelijk te maken.

Tot slot, hoe langer verstoken van aandacht en steun, hoe langer en intensiever het traject om mensen weer op het spoor te krijgen. Dat kost geld. U bent ongetwijfeld bekend met de vele rapporten die laten zien dat gemeenten fors tekortkomen om iedereen aan nieuw perspectief te helpen. Het vergt forse investeringen om mensen weer bij de samenleving te betrekken, met als 'winst' dat mensen wel gezonder en positiever in het leven staan. Onze oproep om een versnelling op de herziening van de Participatiewet, kunt u als onderdeel zien van een bredere beweging gericht op een gezond leven mogelijk maken, kansengelijkheid bevorderen en bestaanszekerheid herstellen.

Veel G40 gemeenten zijn al bezig om de eigen dienstverlening in dit licht te bezien en te kijken waar nieuwe stappen mogelijk zijn. Graag nodigen wij u uit voor een werkbezoek, waarbij wij u meerdere praktijkvoorbeelden uit meerdere steden en regio's zullen laten zien die licht kunnen werpen op hoe een nieuwe Participatiewet eruit moet zien.

Hoogachtend,

Carine Bloemhoff
Wethouder, gemeente Groningen
Voorzitter themagroep Sterke Keten

Raymond Wanders
Wethouder, gemeente Emmen
Voorzitter themagroep Sterke Keten